

همیشه‌ی فارسی‌ها

اینترنت بلای جان زبان فارسی است

گفت‌وگو با منوچهر بدیعی، مترجم پیشکسوت در آستانه ۸۶سالگی

فرشاد شیرزادی

روزنامه‌نگار

نام منوچهر بدیعی در تاریخ ترجمه ادبی ایران، بدون اغراق و مبالغه در کنار زنده یاد ابوالحسن نجفی، جای دارد. او در حال حاضر بزرگ‌ترین مترجم زنده ایران است؛ از نسلی که دیگر جایگزین ندارد و در تاریخ ادبیات تکرار نمی‌شود. منوچهر بدیعی معمولاً اهل گفت‌وگو با رسانه‌ها نیست اما وقتی صحبت از سخن زبان فارسی و نظرات زنده یاد ابوالحسن نجفی و شیوه و ریزه کاری‌های ترجمه می‌شود، مانند هر مترجم زبده دیگر سرر ذوق می‌آید. با او درباره شکستن دیکته فارسی در دیالوگ، متن‌های اینترنتی و تبلیغاتی و نظر دیگر زبان‌شناسان در این‌باره صحبت کردیم. بدیعی معتقد است که شکستن دیکته یک عادت شده و از فضای مجازی به زندگی‌ها رسوخ کرده است. گفت‌وگوی ما را با مترجم «چهره مردم هنرمند در جوانی» و مترجم آثار «روزه مار تن دوگار» -نویسنده قرن بیستمی فرانسه و برنده نوبل ادبیات- بخوانید. بدیعی علاوه بر اینکه زبان فارسی را به غایت روان صحبت می‌کند، به ۲ زبان فرانسه و انگلیسی هم مسلط است.

ما از شما و زنده یاد ابوالحسن نجفی با‌رها شنیدیم که نباید دیکته فارسی را در دیالوگ شکست. با توجه به تغییرات زبان در حوزه نوشتار باز هم به این مهم معتقدید؟ آیا دلیل فقط این است که چون نویسندگان، در زبان فرانسه و انگلیسی دیالوگ‌ها را نمی‌شکستند، در فارسی هم نباید چنین کاری کرد؟

آنچه زنده یاد ابوالحسن نجفی می‌گفتند، من هم تا اندازه‌ای با آن موافقم ولی نه با آن شکل افراطی که آقای نجفی به آن اصرار داشتند. در ترجمه‌های خود این موضوع را رعایت می‌کنم. همانطور که گفتید ایشان معتقد بودند در زبان حتی وقتی نمایشنامه هم باشد که گفت‌وگوی بسیار ساده‌ای است، باید زبان فارسی را مناسب و شسته و رفته نوشت. فرانسوی‌ها و انگلیسی‌ها چنین می‌نویسند. اما در عین حال خود هنرپیشه‌ها روی صحنه می‌دانند که چگونه آن را بشکنند. بحث من بر سرر ایجاد صمیمیت نیست. شکستن زبان بیش از هر چیز ناشی از استفاده

می‌کند. عادت کاری می‌کند که حدس‌ها را هم نمی‌توانیم بزنیم. یکی اینکه شکسته نوشتن پس از مدتی حالت رسمی به‌خودش می‌گیرد. اما این مهم نه در حیات من بلکه ۲۵ تا ۳۰ سال دیگر شکل عمومی می‌گیرد. یعنی هر که می‌خواهد بنویسد غیر از آنچه غالب مردم می‌نویسند، نخواهد نوشت. درحال این نوع نوشتن صمیمیت ایجاد نمی‌کند.

آیا این مشکل قبلاً به این شدت وجود داشت؟

در قدیم به آن سَبک حرف زدن می‌گفتند. من ۵برادر دارم که خودم اولی‌ام. وقتی ۶-۵ سالمان بود و یک‌م‌به مادر بزرگی یا بزرگی وارد خانه می‌شُد و می‌گفتیم اومدش، مادرم می‌گفت ساکت، ساکت، سبک حرف زن، بگو اومدن! بلبوردهای کلاشیرها هم به‌دلیل نوعی ارتباط و جذابیت برای مخاطب طراحی می‌شوند. اما برخی مخاطبان ممکن است این تلقی را داشته باشند که به قصد ایجاد صمیمیت این نوع نوشته می‌شود، اما اصولاً اشتباه می‌کنند.

شکستن دیالوگ اصولی دارد؟ آن اصول چیست؟ به اینترنت و پیامک اشاره کردید. پیام‌سان‌ها چقدر به زبان فارسی آسیب زده‌اند؟

زبان به اقتضای مسائلی که بخواهیم آسان‌تر و راحت‌تر کنیم، روزبه‌روز ساده‌تر می‌شود. گفتار دیگر ادبامدت‌ها تردید داشتند که یک نوع زبان «حرف‌دال» آخر «کنند» که شده «کنن» و «نوشتند» که مردم می‌گویند و می‌نویسند «نوشتن» تلفظش در کلام در نمی‌آید. این «حرف‌دال» آخر به‌دلیل اینکه در زبان گفتار تلفظش و گفتنش سخت است، خودبه‌خود حذف شده. پس از مدتی به‌نظر می‌رسد که در زبان گفتار زائد است و با چنین شکلی وارد زبان نوشتار می‌شود.

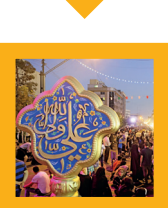
آیا این اتفاق به ادبیات ناب لطمه‌ای نمی‌زند؟ به شعر، مان، فلسفه و به داستان حقیقی؟ بستگی به این دارد که تا چه حدی باشد.

به عنوان پرسش آخر می‌خواهم این را

جوابا شوم که بعضی مواقع نوشتن شکسته دیالوگ به نحوی است که ما در خواندن دچار مشکل می‌شویم. این نوع نوشتن مجاز است؟

اگر در فهم اثر بگذارذ قطعاً ایراد بر نوشتن وارد است. ملاک تفهیم و تفاهم است. زبان‌شناسان و دیگر ادبامدت‌ها تردید داشتند که یک نوع زبان مثلاً گیلکی لهجه است یا زبان؟ انواع تحقیقات پژوهش‌ها را انجام دادند. تعداد کلماتی که شبیه به فارسی است مطرح کردند و ساختار زبان گیلکی را با ساختار فارسی و پس و پیش بودن صفت‌ها را در ۲ زبان بررسی کردند اما به این نتیجه رسیدند که هیچ‌چیز ملاک نیست و تفهیم و تفاهم در درجه نخست اهمیت قرار دارد. وقتی به من گفتند که زبان گیلکی گویش فارسی است یا زبانی مستقل و متفاوت، راحت گفتم من تا پیش از اینکه به تهران بیایم و با دوستانی که در دانشگاه گیلانی بودند و با هم به زبان گیلکی سخن می‌گفتند، آشنا شدم، نمی‌دانستم چنین زبانی هم هست که وقتی سخن می‌گویند من متوجه نمی‌شوم.

درانتظار غدیر

مهمانی غدیر

در ۳۰۰ شهر ایران

۳ روز بیشتر تا مهمانی بزرگ غدیر که قرار است امسال علاوه بر تهران در دیگر شهرهای کشور برگزار شود، باقی‌نمانده است. معاون امور فرهنگی و تبلیغ سازمان تبلیغات اسلامی کشور گفته که «امسال در بیش از ۳۰۰ شهر کشور مهمانی بزرگ غدیر با بیش از ۲۹۰ کیلومتر مهمانی برگزار خواهد شد.»

مهمانی غدیر

روزنامه‌نگار

مسیر مهمانی

در شهرها

زنجانی‌ها در روز عید غدیر در چهارراه امیرکبیر تا صحن امامزاده سیدابراهیم(ع)، رشتی‌ها در پیاده‌راه فرهنگی شهر، بوشهری‌ها در همه شهرهای استان، اردبیلی‌ها در خیابان ساحلی از میدان قدس تا ۱۵ خرداد، کرمانی‌ها حدفاصل چهارراه سمیه تا چهارراه ولیعصر، گلستانی‌ها در همه شهرستان‌های استان و مردم خواف در استان خراسان رضوی در حسینیه و مسجد الزهرا در مهمانی بزرگ شیعیان شرکت می‌کنند.

پخش وصیت‌نامه

شهدا

مکب شهید ابراهیم

۴۰ خادم

در ۳ بخش فرهنگی، کودک و نوجوان و پذیرایی در مهمانی ۱۰ کیلومتری غدیر حضور فعال دارد. ۵۰ هزار لقمه‌ناگت مرغ و ۳ هزار لیوان آب هندوانه هم استفاده از کمربند ایمنی را برای رانندگان خودروها نهاده‌اند. بنابر این اجرای این طرح هم تسا نهادینه شدن رعایت اصول ایمنی و استفاده از کلاه استاندارد توسط موتورسیکلت‌سواران ادامه خواهد داشت.

پخش وصیت‌نامه شهدا

مکب شهید ابراهیم هادی با حضور ۴۰ خادم در ۳ بخش فرهنگی، کودک و نوجوان و پذیرایی در مهمانی ۱۰ کیلومتری غدیر حضور فعال دارد. ۵۰ هزار لقمه‌ناگت مرغ و ۳ هزار لیوان آب هندوانه هم استفاده از کمربند ایمنی را برای رانندگان خودروها نهاده‌اند. بنابر این اجرای این طرح هم تسا نهادینه شدن رعایت اصول ایمنی و استفاده از کلاه استاندارد توسط موتورسیکلت‌سواران ادامه خواهد داشت.

مکب شهید ابراهیم هادی با حضور ۴۰ خادم در ۳ بخش فرهنگی، کودک و نوجوان و پذیرایی در مهمانی ۱۰ کیلومتری غدیر حضور فعال دارد. ۵۰ هزار لقمه‌ناگت مرغ و ۳ هزار لیوان آب هندوانه هم استفاده از کمربند ایمنی را برای رانندگان خودروها نهاده‌اند. بنابر این اجرای این طرح هم تسا نهادینه شدن رعایت اصول ایمنی و استفاده از کلاه استاندارد توسط موتورسیکلت‌سواران ادامه خواهد داشت.

سفره ۳۳متری

حضرترقیه

مکب حضرت رقیه(س) قرار است با سفره ۳۳متری از مردم پذیرایی کند؛ سفره‌ای که محوریت آن کودکان هستند تا با فرزند ۳ساله امام حسین(ع) که در واقعه کربلاحضور داشت، آشنا شوند. این مکب در مسیر مهمانی ۱۰کیلومتری در تهران خواهد بود.

دادنما

علی‌الله سلیمی

روزنامه‌نگار

عقاب قانون بالای سر ۹۰۰ هزار موتورسوار متخلف

تعداد موتورسواران در تهران چند سالی است که زیاده‌شده و به تبع آن میزان تصادف و مرگ‌ومیر آنها رشد خطرناکی پیدا کرده و همین باعث شده که پلیس راهور طرح ساماندهی آنها را از دی‌ماه سال گذشته آغاز کند. سرهنگ فیروز کشیر، معاون اجتماعی و فرهنگ ترافیک پلیس راهور تهران گفته که از زمان اجرای این طرح در زمستان سال گذشته تاکنون بیش از ۹۰۰هزار موتورسیکلت‌سوار متخلف شناسایی و اعمال قانون شدند.

اعمال قانون برای موتورسواران متخلف

۴۴۱ هزار مورد

سه‌ماهه پایانی سال ۱۴۰۲

۵۲۱ هزار مورد

سه‌ماهه آغازین سال ۱۴۰۳

تخلف پوشش پلاک

۱۸۲/۰۰۰ دستگاه

توقیف موتورسیکلت

۷۰/۰۰۰ به شکل ساعتی و روزانه

در ۶ ماه گذشته

کاهش تخلفات

۳۳٪ پوشش و مخدوش‌سازی

۲۰٪ حمل بار غیرمتعارف

افزایش تخلفات

۲۰٪ حرکت در خطوط ویژه

۳۵٪ استفاده از موتور به‌عنوان وانت

بیشترین علت مرگ موتورسواران

۷۰٪ ضربه محکم سر به جسم و نداشتن کلاه ایمنی

آموزش

۸۰/۰۰۰ موتورسوار متخلف

هشدارهای جدید پلیس

■ موتورسیکلت سواران نباید بار غیرمتعارف حمل کنند، بنابراین با این مسئله برخورد می‌شود.

■ رانندگان و سرنشینان هر نوع موتورسیکلت یا دوچرخه‌ای باید از کلاه ایمنی در طول تردد استفاده کنند. بنابراین پلیس با این تخلف برخورد می‌کند.

■ سال‌ها طول کشید که پلیس راهور توانست با اقدامات فرهنگی و اجرای طرح‌های مختلف، استفاده از کمربند ایمنی را برای رانندگان خودروها نهاده‌اند. بنابر این اجرای این طرح هم تسا نهادینه شدن رعایت اصول ایمنی و استفاده از کلاه استاندارد توسط موتورسیکلت‌سواران ادامه خواهد داشت.

درباره طرح ۱۰پلیس راهور

طرح ۱۰ پلیس راهور که درباره انضباط بخشی و تردد ایمن موتورسیکلت‌هاست از ۱۸ دی‌ماه ۱۴۰۲ آغاز شد و هنوز ادامه دارد. برخورد با موتورسواران متخلف از جمله درخواست‌های مردم از پلیس بود. همچنین آمارها نشان می‌دهد که میزان تصادفات موتورسیکلت‌ها بسیار بالاست به همین دلیل پلیس مجبور به اجرای این طرح برای حفظ جان افراد است. در این طرح با تخلفات موتورسیکلت‌سواران اعم از نداشتن کلاه ایمنی، تردد در خطوط ویژه، تردد خلاف جهت و حمل بار غیرمتعارف برخورد می‌شود.

